

PANCRATIUS,
DE JEUGDIGE MARTELAAR VAN ROME;

OF

„IK BEN GEEN BLOODAARD,”

DOOR

E. MONRO.

Naar het Engelsch door

E. J. VEENENDAAL.

DERDE DRUK.

UTRECHT,
J. H. VAN PEURSEM.

PANCRATIUS,

DE JEUGDIGE MARTELAAR VAN ROME;

OF

„IK BEN GEEN BLOODAARD,”

DOOR

E. MONRO.

Naar het Engelsch door

E. J. VEENENDAAL.

DERDE DRUK.

MET PLAATJE.

SNEEK,
J. J. WIARDA.

Snelpersdruk van J. J. WIARDA, te Sneek.

DE JEUGDIGE MARTELAAR VAN ROME.

Eene Romeinsche dame zat met haar spinrokken in de hand aan den ingang van de straat, die naar hare prachtige woning leidde. Zij was alleen. Achter haar was het plein op welks wanden de geschiedenis van ROME's verleden in marmeren tafels was gebeeld. Zoo vond men daar de geschiedenis van ROMULUS en REMUS, van HORATIUS COCLES, en dien jongen MUSIUS die, in tegenwoordigheid van PORSENNA zijne hand in de brandende kolen stak; dáar zag men den grooten CAMILLUS zijn zwaard op de schaal werpen en zoo de macht van BRENNUS en de GALLIËRS wederstaan. Deze schilderijen waren aan Italië's helderen dampkring blootgesteld. In het

midden van dit marmeren plein, dat zich rondom de dame bevond, van welke wij hebben gesproken, zond eene dier liefelijke fonteynen, om welke de Romeinsche huizen beroemd waren, haar water blijde in de open lucht, en deed het met aangename verkoeling in het bekken dat haar omgaf nedervallen. Doch te midden van al die weelde bleef de dame op hare zitplaats bij den ingang haar arbeid met het spinrokken voorzetten. Niet omdat zij onverschillig was voor de schoonheid der afbeeldingen achter haar, of voor het verfrisschend geruisch van het nederspat-tend water op eenen brandend heeten dag. Maar hare oogen waren aanhoudend op haar werk gevestigd, en het was duidelijk dat hare aandacht door iets op de straat getrokken werd. Zij wachtte, — de voetstap kwam nader, het was die van een Romeinschen knaap. De knaap was aan den ingang van het plein; hij was schoon en fier, en zestien jaren oud, ofschoon men hem in ons land voor jonger zou gehouden hebben. Hij stond vóór zijne moeder; zijne olijfkleurige beenen waren naakt; zijn lang donker Italiaansch haar viel over zijne schouders, zijn gelaat had de bruine tint van een zuidelijk klimaat, en zijne kleeding die van een Romeinschen

knaap. Hij had een zakje om borst en schouder waarin de boeken hingen met welke hij zijne school verlaten had.

De dame kende den voetstap van dien schooljongen wel; zij had reeds lang en vurig op zijne komst gewacht.

„PANCRACTIUS,” zeide zij, „waar zijt gij geweest? Gij komt laat van de school; maar bovendien, gij ziet er bedroefd en ontmoedigd uit.”

De knaap stond vóór zijne moeder en viel op zijn knie. Het volgende oogenblik hing hij aan haar hals. En terwijl de tranen op haar borst druppelden, zeide zij:

„O, mijn kind, hebt gij den naam van Jezus ont-eerd? Hebt gij aan eenige verzoeking toegegeven, en de belijdenis van uwen godsdienst verloochend?”

„Moeder! lieve moeder! Neen; het was juist om die belijdenis, dat ik tranen stortte, die eenige jongens in deze stad niet zouden doen vloeien, en daarom alleen ween ik aan uwe borst.”

Maar nog hing hij op den schouder van zijne moeder.

„Vertel eens op, PANCRACTIUS, vertel eens op; er is iets gebeurd, wat is het toch? Hebt gij uw ge-loof vaarwel gezegd?”

„O, moeder, neen. Hoor wat er gebeurd is. Ik ben op de school reeds lang verdacht van een christen te zijn; maar door uw leiding, en op raad van andere christenen, heb ik nooit mijn geloof beleden, ofschoon ik wel verlangd heb dit te doen. Op de school is een knaap, FULVIUS geheeten, die twee jaar ouder is dan ik. Hij is met het schoolwerk altijd mijn mededinger geweest (maar dat is niets) en bovendien, hij haat mij vanwege mijnen invloed over de oudere jongens, en vooral, omdat hij heimelijk gelooft dat ik een christen ben. Gisteren betoonde hij mij zijnen haat. Ik was er op verdacht. Gisteren waren wij allen, na het verlaten van de school, in den tuin met het zakje op den rug, en de lei op den schouder. FULVIUS kwam mij in den tuin tegen. Hij kwam op mij aan als vriend. Een kleine knaap, CAJUS, had mijne hand vast; hij had mij lief gehad sedert hij op school kwam. FULVIUS zag den jongen aan en sloeg hem op de borst. Ik hief mijn arm op om het kind te beschermen en FULVIUS sloeg mij in het gezicht. Al de jongens kwamen nader. Zij hadden den tuin niet verlaten. Hunne houding drukte uit dat er een gevecht zou beginnen. Zeer weinigen stonden bij mij en het kind werd door FUL-

VIVUS en zijne partij bedreigd. „Gij zijt een christen — een gemeene, afschuwelijke christen,” riep de knaap, terwijl hij op mij toetrad; weder sloeg hij mij. Moeder, ik balde mijnen vuist, en ik richtte dien naar het gelaat van den heidensche jongen, maar terwijl ik dit deed, herinnerde ik mij Hem die geblinddoekt voor zijne beschuldigers stond, toen Hij wel op 't aangezicht geslagen werd, maar geen vergelding nam. Ik trok mijne hand terug, en zij noemden mij bloodaard. Maar o, moeder! ik ben geen bloodaard. Ik wil alles verdragen voor den naam en de zaak van Jezus, maar ik ben geen bloodaard. Gelooft gij mij?”

„Dat doe ik, geliefd kind, dat doe ik. Ik kan en ik wil nooit gelooven dat PANCRATIUS een bloodaard is. Neen, edele jongen, Uw vader stierf als martelaar voor de zaak van CHRISTUS, en ik geloof ook, dat gij zulks veel liever zult doen dan het geloof te verloochenen, dat gij zelf bezworen hebt, of den heerlijken banier te bezoedelen, onder welken gij begonnen zijt te wandelen.”

De knaap rustte zwijgend aan zijn moeders borst. Hoe schoon was de gestalte van dien knaap, terwijl hij daar rustte.

„Zij hebben mij een bloodaard genoemd, maar ik ben geen bloodaard,” waren de woorden die nog door de kamer weérklonken.

Het was nacht, een liefelijke Romeinsche nacht, zooals alleen Italië en Sicilië kennen, — zacht, warm aangenaam verlicht door het flauwe schijnsel der maan. „Ga rusten, mijn jongen,” zeide LUSINA, „gij zijt moede, en er kwelt u iets dat gij mij niet gezegd hebt. Maar ik ben voldaan. Ga rusten.”

De jongen rees op, en ging naar zijn kamer. Hij knielde neder, in gebed tot God, en beleed de zonden van den vervlogen dag. De edele jongen legde zich daarop neder op zijn bed, terwijl hij bij zich zelven zeide: „Ik ben geen bloodaard.” Hij sliep — gestreeld door het geklank van het liefelijk gespat der fontein, en onder den bijzonder zachten glans der maan.

De dame sliep zoo kalm niet. „Waarom deed hij heden die vraag met zulk een bezorgdheid? Zou hij ook op eenige wijze zijne Christelijke belijdenis verloochend hebben?” Deze gedachten vervulden haar gemoed.

Zoo lagen zij beiden neder — onder de hoede van den Koning der martelaren die onsterfelijke zielen liefheeft.

De morgen kwam. LUCINA was nog niet opgerezen van de rustbank waarop zij slapeloos had gelegen. De knaap was weg — was weder naar de school — om nog grooter lijden dan den slag van FULVIUS te ondergaan, en nog meer gegriefd te worden dan door de beschimpingen van hen, die eens zijn hartelijke vrienden, doch nu zijne vijanden waren. Hij keerde terug om zijn dagelijksch werk in de school voort te zetten onder de kille schaduw van onverschilligheid en zonder geteld te worden door degenen, die hem omringden. De onderdrukte lach, de glans van het oog nauwelijks van het blad of de lei opgeheven naar den jongen, terwijl hij zijne plaats innam en zijn arbeid voortzette, waren dien dag de beproevingen des jeugdigen Christens.

Maar terwijl PANCRATIUS op de school geduldig leed, dacht zijne moeder te huis met bezorgdheid: „Waarom weende mijn kind gister avond aan mijn borst? Ik weet nauwelijks of hij wel ooit een traan stortte; zoo moedig! O, mijn Heer en mijn God! heeft dat kind zijn geloof in U verloochend? Heeft hij door moedwillige zonde eene schaduw op zijn belijdenis geworpen?”

Toen PANCRATIUS dien namiddag de school verliet

werd zijne droefheid vermeerderd door het geroep : „Daar gaat de bloodaard !” Bij zijne moeder komende waren op zijne lippen dezelfde , ofschoon thans niet uitgesproken woorden : „Moeder ik ben geen bloodaard.” Zijn kalm gelaat deed het genood der dame eerder ontstellen dan dat het haar bevredigde.

Des avonds stond de knaap met zijn donker Italiaansch haar naast zijne moeder, toen in de verte een geluid op de straat gehoord werd. De dame verroerde zich niet ; zij scheen er nauwelijks op te letten. PANCRATIUS deinsde terug ; zijne lei viel naast hem neêr, zijn vinger was op zijne lip. LUCINA merkte de beweging van haren knaap niet op, want zij werkte nog voort.

„Moeder ! hoordet gij dat niet ?”

„Ik hoorde wel een geluid,” zeide de dame zacht ; „maar als de avond niet zoo stil, de lucht niet zoo onbewolkt ware, had ik gedacht dat het donder was.”

PANCRATIUS legde zich dicht aan haar oor, en fluisterde de woorden — de oude woorden : „Moeder, ik ben geen bloodaard.” De klank alleen van deze uitspraak was als muziek in zijn moeders oor geweest. Zij lachte, maar antwoordde niet ; toen het

geluid weder werd vernomen, en reeds niet zoo ver af was als eerst.

„Hebt gij dat dan gehoord, moeder?”

De dame zag deze maal op. „Het is iets bijzonders, PANCRATIUS,” zeide zij. „Het is zeker geen donder en het komt naderbij, het kan wind zijn.”

„Het is geen wind, moeder; kom, luister, het komt nog naderbij!”

En dit was zoo.

Het geruisch eener naderende menigte deed zich hooren; zware wielen dreunden over het zand; men vernam het geschreeuw van menschen die het elkan- der daarin trachten af te winnen — en zoo kwam de schare voorwaarts.

Het voorste voorwerp dezer optocht kwam in 't gezicht — een kar, welks zijden met planken en opgestapelde deelen was bedekt. Het was duidelijk dat de opgewondenheid onder het volk groot was.

„Wat is het, PANCRATIUS?”

De oogen van den knaap vestigden zich op het achterdeel van den voorsten kar of wagen. Hij zag er heen, maar sprak niet. Beneden den laatsten plank kon men de klauwen van een verscheurend dier zien, die zich uitrekten, en met kracht zoo

niet met woede werkten en zich bewogen. De jongen verroerde zich niet, toen het dondergeloei oprees. Een kleine jongen, hangende aan zijns moeders arm, schreeuwde van angst, en vroeg wat het beteekende.

„Sst, CAJUS, Sst! Het zijn groote Numidische leeuwen, die gekomen zijn om christenen te dooden;” en het kleine kind beefde.

„Moeder, ik ben geen christen, ben ik wel?” zeide hij.

„Neen, neen, CAJUS! Luister! de leeuwen brullen weder.”

En door de straten heen, en tot de verre heuvelen, en den Aventinus ¹⁾, en naar de kalme stille, heldere lucht van Italie, rees de klank van het diepe aanhoudende gebrul, der nu hongerige roofdieren.”

„En waartoe heeft men ze hierheen gebracht?” zeide eene vrouw die er juist dicht voorbij kwam.

Een jongeling aan hare zijde, antwoordde op een toon, hoorbaar genoeg voor de dame: „Weet gij niet dat een honderd en dertig christenen, die thans in de mijnen werken, op bevel van den keizer na drie

1) Een berg aan den O. zijde van den Tiber.

dagen verscheurd worden in het Flaviaansch amphitheater in tegenwoordigheid van al de inwoners van Rome? Zij moeten aan stukken gescheurd worden; en wel verdienen zij dit, ja nog veel erger kwellingen, indien deze konden uitgevonden worden, want zij hebben de goden beledigd, en getracht een vloek over onze heerlijke stad te brengen. Die leeuwen zijn pas uit Numidië aangebracht, en moeten zonder voedsel en hongerig blijven tot den dag der slachting. Hoor hoe zwaar en hoog dat gebrul is, terwijl de wagens zich van ons verwijderen!"

En de jongeling had zijne geschiedenis verteld aan de vrouw, tot welke hij sprak — maar ook, schoon onbewust, aan de Romeinsche dame die naar ieder woord geluisterd had, alsmede aan den knaap die naast zijne moeder stond, met oogen die de wegtrekende menigte vurig nakeken. Eindelijk zag hij op, en zijn donker oog op zijns moeders gelaat vestigende, terwijl hij haren arm vastklemde, zeide hij weder:

„Moeder, o, ik ben geen bloodaard!"

Toen de dame zich dien avond ter ruste legde, doorkruisten haar vele gedachten. Zij wist wèl, wat haar kind meende. „Geen bloodaard." Neen; zij

wist dat hij dat niet was. Doch zij vermoedde meer. Zij bad vurig, ernstig, onderworpen. „Heere God; JEZUS Koning der martelaren! — mijn kind — mijn eenig kind is het Uwe, — het Uwe alleen.” Na weinige oogenblikken van groote stilte besloot zij haar gebed met een diep „Amen.” Zij legde zich neder maar sliep niet.

In eene andere kamer, waar het gespat der fontein gehoord werd, lag een ander bewoner van dat Romeinsche huis. Zijn arm had hij over zijn voorhoofd uitgestrekt, zijn donker haar lag over zijn kussens heen, het zachte gele licht der zuidermaan scheen op zijn Italiaansch gelaat, zijn donkere wenkbrauwen sierden zijn slapend oog. PANCRATIUS was in slaap gezonken, met de gedachte aan de leeuwen en de martelaren vervuld, en den naam JEZUS spelend op zijne nu stille lip.

Het was nacht toen de jongen oprees. De dame sliep nog. PANCRATIUS ging de straat op. Het was helder maanlicht.

In zijne witte kleeding met haren gordel, met ongedekt hoofd, op zijne sandalen over de straten der groote stad gaande, werd hij door niemand gezien of opgemerkt. Hij ging alleen.

SEBASTIAAN de Prefect woonde op zich zelve. Hij was jong; slechts twee en twintig zonnen waren over zijn hoofd gegaan; maar hij was moedig en wellevend en wijdde zich met ijver aan zijn grooten post. Naar diens huis richtte PANCRATIUS zijne schreden. Hij klopte aan de gesloten deur.

„Mijn meester slaapt,” was 't antwoord.

„Ik moet hem spreken. Zeg hem, dat PANCRATIUS hem gaarne zou spreken.”

De oude man mompelde iets, maar hij ging en kwam terug. De knaap trad de kamer van SEBASTIAAN den prefect binnen; op de tafel stond een lamp die zijn licht wierp op zijn open gelaat en op het papier dat hij beschreef. Hij zag naar de opening van de deur.

„PANCRATIUS!” zeide hij; „wat nu?”

De jongen stond een oogenblik voor den Prefect.

„SEBASTIAAN,” zeide hij, „ik wensch vergunning om naar de mijnen te gaan, waar de Christenen aan het werk zijn.”

„Gij!” zeide SEBASTIAAN. „Neen, PANCRATIUS, niet zoo haastig; gij kunt die vergunning nu niet krijgen.”

„SEBASTIAAN,” zeide de knaap, „ik moet. Gij

weet wat ik wil. Neen, neen weerhoud mij niet.”

„Maar bedenk u, derwaarts te gaan is de dood. Gij zult met de veroordeelden gerekend worden.”

„O, SEBASTIAAN,” zeide de knaap, op zijne knie vallende, „laat mij gaan; zij zijn dorstig, vermoeid en zonder vrienden. Zeide Hij niet: „Ik was dorstig en gij hebt mij te drinken gegeven?” En waarom kan ik die dierbare belofte niet gaan winnen?”

De jonge man zag met verwondering het gloeiend gelaat des knaaps — zijn oog zoo vol van het vuur der geestdrift, zijn geheele borst hijgende van zwaar verlangen.

„Wonderlijk!” zeide SEBASTIAAN tot zichzelf, „wat heeft de genade Gods niet gedaan voor u!”

De Prefect trok zijn wassen tafeltje uit en schreef de vergunning. PANCRATIUS drukte zijne handen aan zijne dankbare lippen. Een oogenblik stond hij, met zijne oogen op zijnen vriend gevestigd. „Nog een oogenblik pijn riep hij, eenmaal onder de zwaarte van het kruis gebukt, en dan — leven en vreugde voor eeuwig.” Hij wierp zich aan de borst van SEBASTIAAN, en was vertrokken.

De maan scheen nog in heldere zilveren schoonheid boven de gebouwen en straten van Rome. PAN-

CRATIUS ging snel voort. De mijnen naar welke hij zijne treden richtte, waren een weinig buiten de stad. Hij bereikte de poort. Het verlof van SEBASTIAAN was genoeg, en hij ondervond geene moeielijkheid. Hij kwam tot aan den mond van het donkere en vreeselijke tooneel van lijden en gevangenschap. Twee soldaten bewaakten den ingang.

„Wat wilt gij?” vroegen zij.

„Ik wil naar beneden in de mijn gaan, waar de Christenen zijn.”

Hij hield het mandje waarin hij fruit en voedsel voor de martelaren had dicht aan 't lijf. De mannen lachten.

„Gij zoudt daar beneden eene mooie partij vinden; en gij moet waarlijk wel dwaas zijn, om derwaarts te willen gaan. Maar gij kunt niet — niemand mag de mijn intreden.”

„Ik heb een vergunning van SEBASTIAAN den Prefect,” zeide hij; „die zal genoegzaam zijn.” En hij toonde het papier.

De twee wachters zagen het met verbazing in en keken toen even verbazend PANCRATIUS aan.

„Jongeling, zeiden zij, „gij weet niet wat gij in die mijnen gaat doen. Zijt wijs en ga naar huis.”

„Hier is de vergunning van den Prefect,” zeide de knaap. „Ik moet gaan.”

De twee soldaten zagen den knaap weêr aan. Aan de franje op zijne kleeding zagen zij dat hij van meer dan gewone geboorte was.

„Gij wilt gaan?” zeiden zij.

„Ja,” was het antwoord.

„Dan is hier de weg,” en zij openden de trapdeur welke in de gevangenis (want wij kunnen haar niet anders noemen) leide, en PANCRATIUS was bereid. Een touwladder was 't eenige middel dat hij tot afdaling had. Beneden was volkomen duisternis, terwijl boven het zachte maanlicht was. Maar PANCRATIUS was beslist. Hij plaatste zijn voet stevig op den eersten sport van den ladder en begon af te klimmen. Weldra bevond hij dat hij het einde van den ladder had bereikt. Beneden was een akelige diepte en duisternis, maar zijn gemoed stond vast. Hij liet zich van den laatsten sport los en viel in den diepen modder van de mijn. Zoodra hij weder opstond, zag hij rond — of hij kon zien. Hij hoorde in de verte geluid, gelijk aan het gedruisch van een bijl op de rots; en nu zag hij het lichte en flauwe geflikker van een schoon verwijderde lamp. Het

geluid van den bijl was genoeg voor den knaap. Hij naderde de plaats. Geene woorden kunnen den afgrijzeliĳken staat van deze morsige verblijfplaats beschrijven. Het scheen alsof al de list van den satan was gebruikt om de standvastigheid der uitverkorenen te schokken, en hen te kwellen wier zielen naar de heerlijkheid der heiligen in het licht smachtten. De satan en hunne bittere heidensche vijanden wisten volkomen hoe vast hunne voeten geplant waren op de Rots der Eeuwen. De geluiden en het tooneel rondom hem had geen andere uitwerking op den jeugdigen Romein, dan dat het hem zijn hart in ernstig gebed tot God deed opheffen, biddende dat hij zóó mocht leven dat hij een waardig medegezel mocht zijn van dit Zijn lijdend volk. De slagen van den bijl deden hem naar eene plaats gaan, waar men de gedaante van een oud man bezig kon zien met in de wand van het hol te slaan. De oogen des knaaps waren eindelijk gewoon geworden aan het flauwe licht. De werkmán was voorovergebogen niet enkel door ouderdom, maar ook door de zware ketenen die om zijne leden geklonken waren. Hij rustte alsof hij uitgeput was. PANCRATIUS hoorde hem op zachten toon zeggen :

„Neem uw kruis op en volg mij.” Ja, mijn Heer, hier ben ik; ik wil U volgen waar gij ook heengaat.”

„Kan ik u helpen met dien bijl,” zeide de knaap, „en uw arbeid deelen, die mijnen jeugdigen leden beter voegt dan den uwen?”

„Jongeling,” zeide de oude pelgrim, „gij zijt vriendelijk, zeer vriendelijk; maar gij weet niet wat gij zegt. Ik ben een Nazarener, een volgeling van JEZUS van NAZARETH. Kwelling en dood zouden uw deel zijn, indien men bevond dat gij in mijnen arbeid deeldet of mij hielpt.”

„Goede vader,” zeide de knaap, terwijl hij op zijne knieën viel voor den bejaarde gevangene, in wien hij nu den ouden voornaamsten dienaar der Gemeente te Rome, — QUINTUS, geheeten, — herkende: „Goede vader, ik ben ook een christen. Zegen mij en erken mij als ook te behooren tot de kleine kudde. Ik ben PANCRATIUS, het kind van LUCINA en van hem die gedood werd onder den bijl voor den naam van JEZUS — CAJUS den martelaar. Het is lang geleden sinds ik gedoopt werd, ofschoon mijne moeder mij steeds heeft gebeden om niet met mijne belijdenis voor den dag te komen, maar hiermede te wachten tot op het oogenblik waarop mijn Heer het geschikt zou achten mijne belijdenis zou vorderen.”

„Zijne Almachtige genade zij geprezen!” riep de oude man, terwijl hij zijne geketende handen tot gebed en lofzang trachtte samen te voegen en op te heffen. „En gij dan ook, kind van een edelen vader, gij zijt dan ook geteld onder de volgelingen van het lam. Moge hij u sterken en zegenen.”

PANCRATIUS rees op. Hij nam uit zijn korfje eenige druiventrossen, en ze tegen de uitgedroogde lippen des grijsaards drukkende, gaf hij hem die verfrissing die hij zoo zeer behoefde.

„God zegene u!” zeide hij. Zij zijn waarlijk verfrisschend.”

PANCRATIUS greep den bijl en zette het werk van den ouden man voort.

„Houd op, houd op!” riep deze, „laat mij voortgaan. Het doet er niets toe, wat dit uitgeteerde geraamte overkomt, dat Hij maakte, en dat aan zijn werk en zijne heerlijkheid zal worden gewijd; maar uwe jeugdige leden kunnen Hem nog in zijnen wijngaard dienen, want gij kunt nog het middel zijn om meer schapen tot zijne kudde toe te brengen. En luister! hij komt — de opzichter der Christenen in deze mijn. Ik hoor de zweep en het gefikker der toortsen verlicht den geringen afstand. O, ga, ga, gelukkige

knaap; keer terug naar uwe moeder, en laat mij dragen wat mijn Heer mij zal opleggen. Zij naderen met spoed: ga en verlaat mij."

„Nooit!" zeide PANCRA TIUS, „nooit! Hier wil ik bij u blijven, er kome wat wil."

„Maar," zeide de oude man, „gij zeidet zoo even wat recht was en waar, dat gij het u aangewezen werk zoudt afwachten tot gij werdt geroepen, in deze dagen van strijd en smart in de Gemeente."

„Ik wil u niet verlaten," zeide de ander, beslist.

En nauwelijks had hij het gezegd of het geluid van stemmen drong tot hunne ooren door, en de toortsen beschenen plotseling van achter het naaste punt van den rotsmuur.

„En wie is dit?" riep de toornige stem van den aanvoerder der benden. „Wie is dit, die den bijl van den snooden Nazarener durft opnemen? Breng hem tot mij,"

PANCRA TIUS werd gegrepen en voor den hoofdman gebracht.

„Een Romeinsche knaap!" schreeuwde de hoofdman hem ziende; „en naar zijne kleeding en voorkomen edel ook. Wie en wat zijt gij? — Wie durfde u hier toelaten?"

De mannen hadden zich nu nieuwsgierig rondom den jongen begeven, terwijl de oude Christen met zijn hoofd op de rots leunde en bad.

„Ik ben een Romein,” zeide PANCRATIUS voorwaarts tredende; „mijn naam is PANCRATIUS; mijn vader was CAJUS de krijgsman en martelaar, en — ik ben een Christen.”

Indien een dondersteen aan zijne voeten ware gevallen, had de cipier met geen grooter verbazing kunnen teruggesprongen zijn.

„Onbeschaamde jongen! en gij durft zoo iets openlijk en uitdagend tot mij zeggen! Maar uw toestand eischt wel overweging. Hoe kwaamt gij hier? Door wiens gezag en macht?”

„Door die van den Prefect SABASTIAAN,” zeide hij, zijne vergunning overreikende.

De hoofdman zag die met groote verwondering in. „Jongeling,” zeide hij, „wees geraden. Ik zou u niet gaarne leed aandoen. Ik herinner mij zeer goed uwen vader van wien gij spreekt, ik weet hoe dapper hij streed in de oorlogen des keizers. Scheid u af van die vervloekte secte: ik kan u de vergiffenis des keizers beloven en bevordering in zijn leger. Uwe jeugdige leden zijn nooit gevormd om door den

Numidischen leeuw aan stukken gescheurd, of aan de zaak van den gevloekten Nazarener gewijd te worden. Word overtuigd, en geef toe."

"Nimmer," zeide PANCRATIUS; „nimmer, indien Hij mij genade geeft om te lijden en te sterven." En oog en gelaat van den jongen gloeiden van jeugdig vuur en beslistheid. Er was eene diepe stilte door het hol, die slechts hier en daar door de werktuigen werd afgebroken. Het gelaat en de oogen van den hoofdman waren vol woede.

"De zweep! Maak de zweep klaar!" riep hij; „en ontbloot de schouders van den laatdunkenden knaap."

PANCRATIUS was kalm; hij hief zijne oogen op, en zijne lippen bewogen zich in gebed. Des grijsaards oogen waren op hem gevestigd. De mannen maakten den kraag van zijn kleed los, en zijne jeugdige schouders lagen naakt en onbedekt voor den opgeheven zweep.

"Geef toe!" riep de booze hoofdman. „Geef mij gehoor, of ik zal u de zweep dadelijk doen voelen."

De knaap bewoog zich niet, en de slag viel op zijn' schouder. Daardoor ontstond er een blauwe striem op zijn' rug. PANCRATIUS werd doodsbлек,

hij beefde, ten gevolge der bijzondere hevige pijn.

Weder werd er geroepen: „Geef toe!”

„Nooit,” zeide de knaap; „nooit! De eeuwigheid is al te lang — de woningen aldaar gereed, zijn al te heerlijk.”

En op nieuw kwam de zweep neder. De wond borst open onder dien tweeden slag. Het bloed stroomde neêr, en viel op zijne witte kleeding. Bij den tweeden slag was hij kalm, bedaard, zonder beving. Al weder en weder viel de zweep op den knaap, totdat zijne edele kleeding met bloed doorweekt was. Maar geen schreeuw of woord deed hij hooren. Zijn hart was bij het lijden van JEZUS; zijne sterkte aan het kruis.

„Genoeg!” zeide de hoofdman der wacht. „Zend hem naar den ingang. Hij moet naar den keizer gaan. Hij is van adellijke geboorte, en moet door den hoogsten van al de rechters gevonnisd worden.”

Zij legden zijn kleed weêr op de bloedende schouders van PANCRATIUS. Het was duidelijk dat de drukking van het kleed op zijn gewond lichaam hem smart veroorzaakte. Terwijl hij zich omkeerde om zich onder de leiding der krijgslieden te begeven, boog hij zijne knie weder voor den ouden christen.

„Moge Hij u zegenen, mijn kind,” zeide deze, en bijna vóór de klank der woorden nog was weggestorven, werd de jeugdige Romein heengevoerd.

Zij bereikten de opening van het hol met behulp van den touwladder. Toen zij haar bereikten scheen de maan nog, maar de morgenstond was in het oosten zoo heerlijk aangebroken, dat haar glans bijna verdwenen was. De knaap en zijne leiders stonden buiten de opening der mijn. Hij was nu bleek van wege het bloedverlies en uitgeput door de pijn. Een jongen stond in de nabijheid. Het was FULVIUS.

„Zijt gij hier?” zeide zijn vijand.

„Ja,” zeide PANCRATIUS. „FULVIUS, leg uwe hand in de mijne.”

„Nooit,” was het antwoord.

De jongen strekte nog zijne geketende handen uit en zeide: „Ik ga mijn dood, mijn heerlijken, gelukkigen dood te gemoet; en daar zal ik, door Gods genade toonen dat ik geen lafaard ben, FULVIUS. Maar laat ons niet als vijanden scheiden; ik vergeef u waarlijk al het kwaad, dat gij mij gedaan hebt; en o, vergeef mij, als ik u ooit beleedigd heb. Ontbind slechts voor een oogenblik deze handen, opdat

ik van dezen knaap afscheid neme," zeide PANCRATIUS, zich tot den krijgsman wendende.

„Ontbind hem niet," schreeuwde de ander, verbleekend; „hij wenscht slechts mij te slaan; ik ken hem van ouds."

De krijgsman lachte en de jonge martelaar werd weggeleid.

FULVIUS ging hem smadende na. „Ga; gij dwaas! gij zult niet meer in staat zijn om mij te beschimpen. Zelfs uwe hooge geboorte zal u niet redden. Ik ken u sedert lang, en ontdekte dat gij een verfoeilijk christen waart." En de jongen lachte luide, en volgde het wegtrekkend gezelschap op een afstand.

Sporen van bloed dat van het nog bloedend lichaam van PANCRATIUS viel, bevleekten den weg. Met zijne handen gebonden vóór zich, en onder de onbeschofte beschimpingen zijner leiders voortgeduwd, hield hij zijne gedachten gevestigd op den lijdenden Heere — zijn geduld, zijne zachtmoedigheid en de gebeurtenissen zijns lijdens; terwijl zijne oogen zich wendden naar de meer en meer rijzenden dageraad van den heerlijken Romeinschen morgen — een zinnebeeld voor den martelaar van de trapsgewijze verrijzenis van dien morgen welke geen nacht heeft. Gelukki-

ge knaap! De wereld met al hare voorwerpen ontviel hem en ging voor hem verloren — moeder, ouderlijke woning, aardische rang en titels, alles ontvlood hem gelijk de schaduwen des nachts van de gebouwen der keizerlijke stad, en de grenzenlooze, onmeetbare kalnte des hemels alleen lag voor hem. Pijn en smart, de leeuw, het amphithéater, alles was als niets. „O dood waar is uw prikkel? O graf, waar is uw zegepraal?”

Hij werd bij den Keizer gebracht.

Hij was reeds op. Hij was toornig en gemelijk; ja meer dan dat, verontwaardigd dat de vervloekte sekte zijn rust verstoorde, en hem zelfs te middernacht op zijn troon beangstigde. Meer dan honderd moesten binnen twee dagen vóór de leeuwen geworpen worden, en die dag zoude te Rome een hooge feestdag zijn. Maar de keizer was daarom op deze nicuwe sekte vertoornd dat zij de vrede in zijn rijk wel kon verstoren. Terwijl zulke gedachten zijn hart vervulde werd PANCRATIUS vóór hem gebracht.

Hij zat onrustig en gejaagd op zijn rustbank. Zijn groote logge gestalte, zijn gezwollen gelaat, zeiden duidelijk wat hem scheelde. Met een gejaagd hart ontving hij de verstoorders van zijnen korten en on-

rustigen slaap. Doch hij was gereed; PANCRATIUS stond vóór hem. De opgave was eenvoudig, de beschuldiging duidelijk. De gebonden knaap was een christen.

Zijne kleeding duidde aan dat hij van adellijke geboorte was; aan zijn voorkomen was 't blijkbaar dat hij al de kennis bezat, die een Romeinsche knaap moest bezitten. Het korte onderhoud meldde den Keizer dat de gehate zoo niet gevreesde sekte met een ander Christen was vermeerderd. Maar de Keizer werd door de verschijning en den toestand van den knaap aangetrokken. Na zijne eerste drift trachtte hij hem als lid zijner eigene lijfwacht te behouden.

„Gij, de zoon van een Romeinsch edelman,” zeide hij, „gij, die er zelf als een jong edelman uitziet, waarom voegt gij u bij die vervloekte secte? Waarom wilt gij u vóór de leeuwen werpen? Gij zult in het voornaamste legercorps in Rome opgenomen en nabij mijn eigen persoon gevoegd worden. Kind van een edelen Romein, laat uwe dwaasheid varen, en neem het aanbod des keizers aan.”

„Nimmer,” zeide PANCRATIUS, „nimmer, sire. Als Keizer eer ik u, gelijk mijn vader deed. Maar

nimmer kan ik uw aanbod aannemen. Nimmer kan ik mijne belijdenis verloochenen.”

De knaap stond moedig voor hem. Zijne houding wees iemand aan, waardig zijn land en zijn geslacht. Het tooneel was verschrikkelijk maar kort. De Keizer was niet te bedwingen, en PANCRATIUS werd naar de mijnen verwezen in welke de Christenen zich bevonden. Hij zag zoo min zijn moeder als zijn ouderlijk huis. Hij ging heen tot Een die meer was dan broeder of zuster of moeder en naar een huis, „niet met handen gebouwd, maar eeuwig in de hemelen.”

En de dame zat alleen. Geen spinrokken werd met hare handen aangeraakt. De fontein murmelde dicht bij haar. Het beeldhouwwerk op de muren blonk. Maar zij zat alleen. Niet, omdat zij op haar kind wachtte. Zij had alles gehoord, zij wist waar hij was. Haar gelaat was bleek, hare handen waren gevouwen, maar in gebed; — niet enkel in gebed, ook in dankzegging. Zij wist dat zij alleen was, en toch niet alleen, want God was met haar — Hij, die langs den heerlijksten aller wegen haren man had tot Zich genomen, en nu op het punt stond langs denzelfden weg, haar eigen, haar eenig geliefd kind te leiden. Zijn kamertje was stil, zijn bed

verlaten, zijn stem klonk niet meer in zijne woning, of bij de fontein. Maar zij was kalm — berustend. Zij zoude niet meer die dierbare stem hooren, of die welgemaakte gestalte zien van den Romeinschen knaap, — dien zij haar kind, haar eenig kind noemde — terwijl hij de straat afkwam, of haren drempel overschreed. Maar er was toch eene wereld, eene woning, waar zij elkander zouden ontmoeten, en waar de moeder de martelaarskroon en palmtak zou zien dragen door haar eenig kind vóór den troon van JEZUS den Koning der heiligen en God den Heer van allen.

Het was een heerlijke Romeinsche morgen; de zon was in al haren luister en kracht opgegaan; en Rome was vroeg wakker en druk. Het was een groote en bijzondere feestdag; de straten die naar het Flaviaansch amphitheater leidden waren met eene voortdringende menigte bezet; meer dan honderd Christenen zouden dien dag door de leeuwen verscheurd worden.

In het midden der groote menigte had eene vrouw het bang onder het gedrang. Zij hield haar kleinen jongen bij de hand. Maar zelfs hun Italiaansch

bloed konde de verschrikkelijke hitte en drukking niet verdragen; het kind schreeuwde het uit van pijn; een groote soldaat nam hem op zijnen schouder.

„Wij zijn hier gekomen om de Christenen zien sterven,” zeide zij; „maar het kind kan niet door de menigte heen.”

„O, moeder, het is zoo verschrikkelijk heet!” riep het kind.

Maar hij werd nogtans voortgedragen, en zij bereikten de poorten van het theater. Het was er opgepropt vol, maar met eenige moeite kregen zij toch ook een plaatsje.

Van binnen was het met helder en zuiver zand bestrooid. De ontzaglijke volksmenigte drong bij het zien van nieuw-aankomenden al dichter en dichter op elkander; er was nog maar ééne plaats open — die voor den Keizer en zijn gezelschap overbleef.

„O, moeder, zie! zie wat daar aankomt! muziek, muziek, moeder!”

En er was muziek.

„Wat is het?” zeide het kind.

„De Keizer komt er aan,” zeide de krijgsman; „hij is dicht bij.”

En de Keizer kwam met zijn langen stoet van

paarden hetgeen voor het oog van het kind zoo mooi scheen.

Hij nam zijne plaats op den troon van het amphitheater in. Luide was het geroep als hij den circus binnen trad, maar de menigte die zich aldaar had verzameld verlangde zeer naar het naderend schouwspel — den dood der Christenen.

Er was een gebrul als van leeuwen of wilde beesten. Het kind beefde. „Wat is dat?” riep hij.

„Het zijn de leeuwen, het zijn de leeuwen,” was het antwoord. De leeuwen die de Christenen moeten dooden.

„O, moeder, moeder — het zijn de leeuwen! Ik wil nooit een Christen zijn; nooit, nooit,” en het kind verborg zijn gelaat tegen den schouder zijner moeder. Zij had den hoogsten trap van het gestoelte bereikt.

„Weder scheidde de menigte in de straat zich, weder werd er eene wijde ruimte gemaakt. „Moeder, moeder, wat is dit? O, luister!” Door de groote, tallooze menigte heen, over de lange wegen van Rome, door den gang dien nu de schare opende, kwamen de Christenen er aan. „O, hoor moeder — hoor, het is muziek.” Het was een liefelijk gezang

dat in de zachte Italiaansche lucht oprees. Hooger en hooger, zachter en zachter steeg het; zoo lieflijk en zuiver dat zelfs het amphitheater stil was, en nauwelijks een enkele van de gansche menigte den adem niet inhield. De lange schare naderde. Voorop was een oud man, die op den arm van een klein meisje leunde. Zij zal twaalf jaar oud geweest zijn, en hij wel ruim zeventig althans naar zijn lang grijs haar en zijn gerimpeld gelaat te oordeelen. Achter deze twee kwam de lange stoet; twee aan twee, „jongelingen en maagden, oude mannen en kinderen.” „Maar zie, zie! — zij hebben bloemen op hunne hoofden,” zeide het kleine kind. En dit was zoo. Terwijl zij er aankwamen zongen zij lofzangen, zoo schoon dat de gansche onbewogen lucht op de straat een heldere klank van hunne stem gaf, en zelfs het amphitheater de toonen weërkaatste. „Hoor, o moeder! hoor, welk een muziek. Zijn het de Christenen?” Maar vóór het antwoord gegeven was, was de optocht tot aan het zand gekomen.

De ijzeren staven der kooien werden opgelicht. De wilde beesten waren hongerig, en wachten op hun voedsel. Het versch geworpen goudgele zand

van het amphitheater werd bewogen door het geloop van mannen, vrouwen en kinderen.

„Hoe vele zijn er?” zeide de vrouw.

„Een honderd en dertig,” antwoordde de krijgsman.

„Maar ik telde er meer — een honderd een en dertig, zeide zij.

„Er waren er voor den feestdag van heden een honderd en dertig in de mijn, — dat weet ik, want ik was menig uur op wacht. Gij hebt ongelijk.”

„Nee, dat heb ik niet,” zeide zij, „één is er meer.”

Maar de Christenen waren reeds op het zand. De leeuwen hadden van honger de staven hunner kooien met hunne klauwen aangegrepen, terwijl rondom den paal, die midden in den cirkel stond de schare Christenen bijeenkwam.

Schoon, allerschoonst steeg hun lofzang en zege-lied op, te midden van de diepe stilte. Ieder oog was gericht naar de helderblauwe lucht, die hen als de vloer toescheen van het huis der heerlijkheid, waarheen zij zoo spoedig zouden gaan.

En nu brulden de leeuwen met nog grooter woede. De ijzeren staven werden weggenomen en op de „jongelingen en maagden, oude mannen en kinderen,”

vlogen de dieren uit de Numidische woestijn los. Nog één afgrijselijk gebrul, nog één liefelijke galm van het lofied, nog één stil oogenblik van de groote menigte en — de kooien waren verbroken, en de vogelen waren vrij.

Een honderd en dertig waren er. Want de laatste van die precessie, hij die de een honderd een en dertigste was, werd aan de poort gestuit. Het was PANCRATIUS.

Hij werd gestuit door een soldaat die rechtstreeks door den keizer was afgezonden.

„Niet ingaan, en niet toegelaten in de vlakte waar de martelaar zijn kroon en ziju palm wint? O laat mij gaan, laat mij gaan!”

Maar het was te vergeefs. Allen traden binnen, allen gingen voorwaarts om het loon der eeuwige heerlijkheid te ontvangen, behalve de jongen, die gedwongen werd om er buiten te blijven. Tranen van ware droefheid rolden van zijne wangen.

„En mag ik niet met hen medegaan?” riep hij. „O laat mij gaan, laat mij gaan!”

„De Keizer verbiedt het,” was het antwoord.

Op dat oogenblik kwam een boodschap van den Keizer tot den knaap. Het was van den ouden in-

houd. De Keizer wilde zulk een stoutmoedigen, schoonen knaap uit zulk een geslacht afkomstig, in zijne eigene omgeving houden; hij moest een lid zijner lijfwacht zijn; en eerlang Prefect worden. Het zou dwaasheid zijn met de vervloekte christenen te sterven.

De knaap stond aan de poort.

„Laat mij gaan,” zeide hij. „Ik heb een plaats, indien Hij ze mij uit oneindige genade wil geven, bij den Koning der koningen. Ik kan, ik wil hier niet langer vertoeven. O, laat mij gaan.”

Zijne woorden werden naar den keizer overgebracht, en het vonnis van PANCRATIUS werd uitgesproken.

„Breng den knaap dadelijk ter dood.”

PANCRATIUS stond nog aan de poort, verlangend, maar twijfelend uitziende. Rondom hem en dicht bij hem was eene groote menigte volks; veler oogen waren op hem gevestigd, en dat niet aller oog hem zag, was, omdat vele anderen op de kalme onbewogen lichamen der martelaren staarden. PANCRATIUS stond rustig, maar nu vol hoop. Het laatste aardsche geluk was aangeboden, de groote zekerheid der eeuwigheid was gewonnen.

Terwijl hij aan de poort stond, zeide een stem vol
smaad en bitterheid in zijn oor :

„Gij dwaas, gij lafaard, gij redelooze, nu zult gij
ten minste sterven, en ik zal hier zijn om u te zien
sterven. Moge iedere vloek op u zijn.”

„FULVIUS!” zeide de knaap! „en ook nu nog!
Maar o, FULVIUS, ik ben geen lafaard.”

Zijn tegenstander was weggeslopen en PANCRATIUS
stond nog alleen.

Maar weder was er iemand bij den martelaarsjon-
gen. Eene hand werd zacht op zijn schouder gelegd.
PANCRATIUS schrikte. Zijn aangezicht teekende droef-
heid alsof hij door het oponthoud gekweld werd en
naar de martelaarskroon verlangde. Maar terwijl hij
zich omkeerde viel zijn oog op SEBASTIAAN. De
blik van den Prefect, vol van liefde, vol, zeer
vol van zwijgende toegenegenheid — herinnerden
den knaap toch aan een vroeger gesprek met hem,
waarvan de hoofdinhoud was dat zelfs het martelaar-
schap met kalmte en ootmoed, niet met drift moest
worden afgewacht. Verootmoedigd door den blik
van SEBASTIAAN viel het oog des knaaps op het zand
van het amphitheater.

Weder keerde hij terug, want een andere hand

raakte zijnen schouder aan. Het was zijne moeder.

„Mijn kind, mijn jongen! mijn eigene, mijn edele zoon! Ik kwam alleen om u naar den hemel te zien gaan. Ga, snel naar 't gindsche huis der zalige martelaars. Ik zal bidden en ik zal trachten u te volgen; en ik zal hier aan deze poort blijven staan, tot op 't oogenblik dat gij gaat. Ga! ja, en wees voor eeuwig vereenigd met het heerlijke gezelschap dergenen die zalig zijn, zalig in alle eeuwigheid. Ga, mijn kind, zij wachten op u. Zie in uw laatste oogenblik op aarde naar mij! en moge de Koning der martelaren u dadelijk ontvangen.”

Er was geen tijd meer. De knaap werd gedagvaard, de zweep was reeds op zijne schouder gekomen — en hij ging. Hij stond alleen. De oogen van vijf en dertig duizend menschen staarden op hem, de oogen van den nu verwoeden keizer — aller oogen waren op hem! Rondom hem lagen de nu ledige hulsels der onsterfelijke wezens, die, gelijk de vrijgestelde arend reeds waren opgestegen tot, en steeds staarden op de zon — de „Zon der Gerechtigheid.”

Daar stond PANCRATIUS — zijne handen waren samengevoegd, zijne oogen gericht naar den vloer

van den Hemel daarboven. Nog één hok werd geopend. Één tijger sprong voort op het gouden zand van het plein des Flaviaanschen amphitheatres — één tijger en één knaap.

Ieder oog tuurde — iedere borst hield den adem in. De tijger wandelde over het zand, en naderde langzamerhand den jongen, maar scheen hem niet te zien. PANCRATIUS zong, schoon alleen, zijnen lofzang. Nu ontdekte hem het roofdier der wildernis; het draaide al dichter en dichter op hem aan, in al nauwer en nauwer cirkels. PANCRATIUS zag „niet naar beneden, maar opwaarts.” Hij was kalm en stil. Nog een oogenblik en de tijger was op de borst des knaaps aangesprongen. Dadelijk had hij den eenen klauw in zijnen schouder geklemd; de andere klauw was onder den anderen arm; de achterbeenen stonden op het lichaam des jeugdigen martelaars; de tanden waren in zijnen nek gedrongen.

Over het lichaam van het roofdier heen was een oog geslagen op zijne moeder. Haar blik ontmoette den zijnen. Hij viel nu op het bebloede zand.

Ja! de kooi was nu ledig, en die vogel was vrij! En boven, ver boven het helderblauw der Romeinsche lucht — ver boven zon en maan en ster-

ren werd een lofzang, een lofzang der overwinning sedert lang gezongen ter eere van het Lam. Maar heden klonk die zang al luider en luider, want „jongelingen en maagden, oude mannen en kinderen,” de bejaarde dienaar, der vroegste Romeinsche Gemeente, en PANCRATIUS, haar jeugdige martelaar, waren zich gaan mengen in het eeuwige lied der vreugde en dankbaarheid, en versterken door hunne tegenwoordigheid het lied der engelen die zich verheugen over iedere ziel die in tegenwoordigheid van Jezus gebracht wordt om met Hem voor eeuwig en en altoos te regeeren.

